

databeskyttelseskontoret@jm.dk

Svar på Justitsministeriets høring over udkast til forslag til databeskyttelsesloven

Hermed Ingeniørforeningen, IDAs høringssvar på Justitsministeriets høring over udkast til forslag til lov om supplerende bestemmelser til forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesloven).

22. august 2017

Indledende bemærkninger

IDA takker for muligheden for at kommentere på Justitsministeriets udkast til databeskyttelsesloven.

Indledende er det vigtigt for IDA at understrege, at Europaparlamentets og Rådets forordning nr. 2016/679 er et vigtigt fremskridt i forhold til at sikre en bæredygtig udnyttelse af de nye digitale muligheder med respekt for borgerne og individets rettigheder til at beskytte privatliv og bevare kontrollen med egne data, samt at styrke it-sikkerheden generelt.

Det er vigtigt, at vi sikrer de fordele, der er ved digitalisering både for erhvervsliv, forskning, borgerne og samfundsmæssigt. Der synes i materialet til høringen at være en tendens til at nedvurdere de muligheder, der ligger i forordningen og i stedet forsøge at opretholde status quo mest muligt. Forordningen er absolut et skridt i den rigtige retning. IDA skal derfor opfordre til, at man med databeskyttelsesloven bestræber sig på at udnytte de muligheder, der er i forordningen til at opgradere, modernisere og styrke både virksomheder og offentlige institutioner. Kun sådan kan vi bevare tilliden hos borgerne til at ville bruge de digitale muligheder, herunder f.eks. sociale medier og digital kommunikation med det offentlige. Dermed kan vi også styrke konkurrenceevnen hos danske virksomheder og sikre en effektiv offentlig sektor med opbakning blandt borgerne.

Til eksempel savner IDA i udkastet til databeskyttelsesloven en aktiv inddragelse af Privacy by Design og Privacy by Default, som den nytænkning det er, at gennemsigtighed, dataminimering og forbrugerkontrol tænkes ind i systemer fra starten af, jf. de syv grundprincipper, udarbejdet af Ann Cavoukian.

Et andet eksempel, hvor forslaget er for snævert i forhold til de muligheder, forordningen giver, er retten til at blive glemt. Ikke mindst i betragtning af, at Justitsministeriet foreslår at udnytte muligheden for at indhente tilsagn fra børn maksimalt ved at sætte grænsen helt ned til 13 år, er der behov for at sikre borgerne bedst muligt. Herunder også retten til at kunne få

berigtiget, blokeret eller slettet oplysninger, som viser sig at være uhensigtsmæssige og uønskede senere i livet. Det er derfor vigtigt, at den pligt som forordningen indeholder til at slette indsamlede oplysninger, hvis borgeren gør brug af sin ret til at tilbagekalde sit samtykke, trækkes frem i lovgivningen, så vel som i de efterfølgende vejledninger.

Endelig er brugen af kunstig intelligens og algoritmer til f.eks. at indsamle oplysninger om og lave beregninger til grundlag for f.eks. banklån, stærkt stigende. Det er derfor en væsentlig ny-skabelse, at også algoritmer nævnes udtrykkeligt som en del af de automatiske behandlinger, man som forbruger skal give samtykke til. Dette kan med fordel trækkes frem i den danske databeskyttelseslov.

Bemærkninger til de enkelte afsnit

§3

Stk. 2: IDA finder, at denne undtagelse er alt for bred, da det her er hhv. politiets og forsvarsrets efterretningstjenester som institutioner, der fritages, og ikke konkrete aktiviteter. IDA vil opfordre til, at der sker en afgrænsende præcisering.

Stk. 3: På samme måde er formuleringen ”oplysninger, der foretages som led i Folketingets parlamentariske arbejde” uklar og kan med fordel præciseres.

Stk. 10: Her savnes en præcis formulering af, hvorvidt undtagelsen kun gælder behandling af personoplysninger for ansatte i forsvaret, danske såvel som lokalt ansatte, eller om ”i forbindelse med Forsvarets internationale operative virke” også omfatter andre borgeres personoplysninger, i udlandet eller herhjemme.

IDA er bekymret for, hvor vidtgående denne bestemmelse er. IDA vil opfordre til, at der sker en præcisering af, hvornår, der er grundlag for undtagelse og hvordan personkredsen, som kan være genstand for efterretninger, afgrænses. Der bør være en begrundet mistanke inden personoplysninger trækkes og anvendes i et efterretningsøjemed.

Behandling af personoplysninger

§5

Stk. 3: IDA finder det bekymrende, at der i §5, stk. 3 gives en minister mulighed for at tillade, at personoplysninger må viderebehandles til andre formål, end de oprindeligt var indsamlet til. Set sammen med forslaget §23, hvor oplysningspligten ikke finder anvendelse, når myndigheder viderebehandler personoplysningerne til et andet formål end det, hvortil de er indsamlet, synes det at være i grundlæggende strid med det overordnede formål med forordningen at give borgerne større kontrol over egne data.

IDA er grundlæggende imod denne bestemmelse og er bekymret for, at denne bestemmelse kan udvande tilliden til, at de oplysninger man overlader i det offentlige varetægt, kun bruges til det formål de er afgivet. Dermed kan bestemmelsen medføre modvilje og skepsis i forhold til at benytte den offentlige sektors digitale services. IDA skal dermed opfordre til, at bestemmelsen i §, stk. 3 fjernes.

§6

Stk. 2: IDA anerkender, at børn også har stor fordel af at kunne benytte digitale tjenester, herunder f.eks. gaming og sociale medier. Når man, som i dette lovforslag, udnytter muligheden for at nedsætte alderen til kun 13 år, kræver det imidlertid, at man strammer så meget desto mere op på beskyttelsen af borgernes private oplysninger, retten til at blive glemt, tilsynet med at reglerne overholdes og at der udvikles specifikke vejledninger om, hvordan man indhenter tilsagn fra børn.

IDA skal derfor opfordre til, at man i resten af databeskyttelsesloven tager i betragtning, at reglerne også skal kunne beskytte børn, at tilsynet med reglerne styrkes, og at der udarbejdes vejledning rettet mod de helt unge forbrugere, både til børnene og til de virksomheder, der har produkter målrettet denne yngste aldersgruppe.

§7 og §8

Der ligger omkring disse to paragraffer en udfordring i, at oplysninger, som tidligere efter dansk praksis har været klassificeret som personoplysninger, nu falder uden for regelsættet. Det betyder bl.a., at private dataansvarlige i nogle tilfælde ikke længere skal indhente forudgående tilladelse fra Datatilsynet. IDA mener, at disse forhold, herunder f.eks. oplysninger om strafbare forhold, væsentlige sociale problemer og andre rent private forhold, bør re-klassificeres. Det kan være som almindelige eller følsomme oplysninger, men det bør ikke stå tilbage, at disse oplysninger nu automatisk bliver opfattet som almindelige oplysninger under forordningen.

IDA opfordrer derfor Justitsministeriet til at gennemgå og foreslå re-klassificering af de personoplysninger, der tidligere har været en del af dansk praksis, men som nu falder udenfor.

§11

Stk. 2 og 3: IDA er bekymret for, at Justitsministeriet med lovforslaget understøtter private virksomheders brug af cpr-numre som en del af den almindelige drift. Mange borgere opfatter deres cpr-nummer som en privat og sikker oplysning. I praksis er det også cpr-nummeret, der bruges som identifikation overfor f.eks. sundhedsmyndighederne, eller når børn skal skrives op til skole og lignende. Denne sammenblanding af identifikationsmiddel til meget private anliggender og f.eks. mere eller mindre tilfældige køb af varer eller tjenester på nettet, er med til at øge risikoen for identitetstyveri og datamisbrug. Hvis virksomheder skal kunne - direkte eller indirekte - kræve at få kendskab til borgerens cpr-numre for f.eks. at ville sælge en tjeneste, bør der udvikles en anden og mere sikker måde at identificere sig over for det offentlige.

IDA opfordrer til, at reglerne om private virksomheders brug præciseres og begrænses, indtil der evt. er fundet et mere egnet og sikkert identifikationsmiddel til brug for borgerens kontakt med offentlige systemer.

§13

IDA kan støtte en videreførelse af de nuværende regler, som siger, at en virksomhed ikke må videregive oplysninger om en forbruger til en anden virksomhed, medmindre forbrugeren har givet sit udtrykkelige samtykke. Ligesom de generelle kundeoplysninger uden krav om samtykke ikke må omhandle følsomme oplysninger eller oplysninger om børn under 13 år, medmindre forældrene har givet samtykke.

Der er imidlertid brug for at en præcisering af reglerne i forhold til de virksomheder, også kaldet ”databrockere”, som har som forretningsområde at indsamle og videresælge digitale oplysninger, indsamlet på internettet, via mobiltelefonen eller via apps. Borgernes data har i sig selv en enorm værdi ved videresalg, og man bør derfor heller ikke her kunne omgå reglerne om udtrykkeligt samtykke. Af lovforslagets nuværende ordlyd er det uklart, hvorvidt disse nye markedsføringsmetoder, hvor data deles mellem virksomheder digitalt, er omfattet.

IDA skal opfordre til, at databeskyttelsesloven udfattes på en måde, så der ikke hersker tvivl om borgernes rettigheder; heller ikke på de nye forretningsområder, som eksempelvis handel med data.

Uafhængige tilsynsmyndigheder

Datatilsynet

En forordning og/eller en lov er ikke bedre end den dertilhørende håndhævelse. IDA identificerer med hhv. forordningen samt nærværende lovforslag, at adskillige opgaver pålægges Datatilsynet. Alene forordningen oplister 22 forskellige opgaver i artikel 57 og dertil kommer tilsyneladende tillægsopgaver i nærværende lovforslag. Er ekstra opgaver i sig selv et problem? Nej, det er de ikke. Men de bliver det, når der ikke følger ressourcer med. I nærværende lovforslag fremgår der ikke noget om tilførsel af ekstra ressourcer til Datatilsynet til brug for håndhævelsen af persondataforordningen, samt dette lovforslag. Endvidere har man under overskriften ”3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige” på side 249 i lovforslagets ”Almindelige bemærkninger” valgt ikke at skrive yderligere ligesom det sammenfattende skema på side 251-252 står tomt. Dette finder IDA stærkt bekymrende! Der venter Datatilsynet en kæmpe opgave og på nuværende tidspunkt tilføres de ifølge lovforslaget ikke flere ressourcer. Det er afgørende, at der afsættes både midler og tid til at opruste, således at Datatilsynet den 25. maj 2018 er helt klar til opgaven.

Vi har på nuværende tidspunkt både en kommende omfattende persondataforordning samt en digitalisering, som ”buldrer” derudaf, herunder øget omfang af data og øget anvendelse af data. Ingen af delene er nogen nyhed – ej heller noget, som man skal tage letsindigt på. Ikke desto mindre kan IDA konkludere, at Datatilsynet ikke just er fulgt med denne udvikling, idet antallet af årsværk i Datatilsynet er faldet siden 2011 og har de sidste 4-5 ligget stabilt (lavt), jf. nedenstående tabel:

Tabel I. Antallet af årsværk i Datatilsynet (2011-2017)

År	Årsværk	Indeks 2011 = 100
2017	33,4	92
2016	32,3	88
2015	33,4	92
2014	33,7	92
2013	33,8	93
2012	31,6	87
2011	36,5	100

Kilde: Moderniseringsstyrelsens forhandlingsdatabase.
Note: 2011 er indeks 100.

IDA appellerer på det kraftigste med dette høringssvar, at Datatilsynet styrkes markant

Retsmidler, ansvar og sanktioner

§ 41

Stk. 5: IDA noterer sig, at der fortsat udestår en afklaring af, hvordan og hvorledes offentlige myndigheder skal sanktioneres, såfremt de overtræder hhv. persondataforordningen samt nærværende lovforslag. Allerede i dag har de ikke-eksisterende sanktionsmuligheder konsekvenser for Datatilsynet i forhold til de offentlige myndigheder, jf. Version2's artikel den 9. august 2017 "Datatilsynet: Vi bliver sat skakmat, når myndigheder ignorerer vores kritik". IDA finder det problematisk, at der endnu ikke er taget stilling hertil, og kan kun opfordre til, at et udspil herom sendes i høring snarest.

IDA finder det i lighed med bl.a. *Forbrugerrådet Tænk* og *Rådet for Digital Sikkerhed* nødvendigt, at der også strammes op på myndighedernes håndtering af personlige oplysninger – ofte følsomme. Hvis ikke myndighederne sanktioneres på lige fod med den private sektor, frygter vi, at alvoren ikke indtræffer i tilstrækkeligt omfang i de offentlige myndigheder – herunder i samme grad som i den private sektor. Når vi derudover tager i betragtning, hvor gennemdigitaliseret et land Danmark er, samt de forholdsvist mange databrud, som foregår i den offentlige sektor, skal vi i IDA opfordre til, at man inden for rimelighedens grænser sidestiller offentlig og privat sektor i forhold til bødesanktioner. IDA erklærer sig i den sammenhæng enig med Rådet for Digital Sikkerhed i forhold til følgende opstilling af bøder som sanktionsmiddel:

1. For det første har det en betydeligt større afskrækkende effekt, at der kan trækkes penge ud af et budget til bøder, end at der kan komme et brev fra Datatilsynet, hvori der udtales kritik. Bøder er med andre ord et meget stærkt incitament til at overholde loven.
2. For det andet er det vigtigt for retfærdighedsopfattelsen i samfundet, at der er lighed for loven. Den samme overtrædelse skal straffes ens uanset, om man er offentlig eller privat.
3. For det tredje er det vigtigt, at der sker harmonisering i Europa. Danmark bør ikke være et discount land, når det kommer til at straffe overtrædelser i den offentlige

sektor. Når borgerne desuden skal være mobile jf. det indre marked, vil det forekomme besynderligt, hvis de lande, de agerer i, straffer de offentlige myndigheder forskelligt.

Endelig gør vi opmærksom på, at det tilsyneladende er muligt at nå til enighed om sanktionering af offentlige myndigheder i flertallet af de øvrige EU-lande, herunder Norge og Sverige.

Ingeniørforeningen, IDA er overordnet meget positive over for forordningen og dermed også for en dansk implementering. Vi anser en god og klar lovgivning med respekt for individets rettigheder for afgørende for, at vi kan fortsætte med at udnytte de mange fordele og muligheder, der er i digitalisering.

Med venlig hilsen

Grit Munk
Chefkonsulent
Politik, Analyse og Presse

Helena Juul Jensen
Chefkonsulent
Politik, Analyse og Presse